

Nr 335.

Av herr **Sundelin m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändring i lagen den 6 juni 1930 (nr 251) om kommunalstyrelse på landet, m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 140 har bland annat föreslagits sådan ändring i nu gällande lagar om kommunalstyrelse, att den nuvarande begränsningen i borgerlig primärkommuns verksamhet till att avse »gemensamma ordnings- och hushållsangelägenheter» upphäves.

1946 års kommunallagskommitté har beträffande denna fråga framhållit, att den kraftiga utveckling av kommunernas uppgifter, som försiggått under senare delen av förra århundradet och under det nuvarande, sprängt den författningsmässiga ramen för kommunernas verksamhet och att därför reglerna för kommunala kompetensen vore i behov av att omarbetas.

Kommitténs majoritet har ansett, att den önskvärda utvidgningen av det primärkommunala kompetensområdet bäst kunde ske genom att i kommunallagarna uttrycket »sina gemensamma ordnings- och hushållningsangelägenheter» utbyttes mot uttrycket »sina angelägenheter». Två av kommitténs ledamöter ha reservationsvis framfört den meningen, att i de hänseenden kommunernas verksamhetsområde behöver vidgas, så bör detta liksom hittills ske genom speciallagstiftning.

Vi dela reservanternas betänkligheter emot ett uppgivande av kravet på att den kommunala verksamheten skall vara begränsad till *gemensamma* angelägenheter.

Departementschefen framhåller med avseende på nuvarande kompetensbestämmelser att det på flera punkter är osäkert hur långt befogenheten sträcker sig; »kompetensregeln ger i sig själv ringa ledning». Men i andra sammanhang uttalar departementschefen: »Enligt min mening bör alltså kompetensbestämmelsen alltjämt givas en allmän avfattning. Härigenom bevaras åt kommunerna deras frihet att med beaktande av lokala förhållanden och tidslägets växlingar taga egna initiativ och göra självständiga insatser på olika verksamhetsområden» och — i fråga om kommunal affärsverksamhet m. m. — det »är särskilt värdefullt att liksom hittills ha en elastisk regel». Kommer inte under sådana förhållanden osäkerheten om hur långt kommunernas befogenheter sträcka sig att fortfara? Och kommer inte denna osäkerhet att bli ännu större än för närvarande, innan en ny rättspraxis hunnit utbilda sig?

Departementschefen antyder också, att de föreslagna nya kompetensreglerna kunna komma att medföra behov av speciallagstiftning på vissa områden. I fråga om kommunernas understödjande av det enskilda väg-

väsendet säges: »I den mån detta kommer att leda till en omfattande kommunal bidragsverksamhet kan det givetvis uppstå behov av särskilda föreskrifter för att reglera förhållandet till den statliga bidragsgivningen». Och beträffande anslagsgivning till stipendier och andra studieunderstöd gör departementschefen bl. a. följande uttalande: »För den händelse kommunerna skulle missbruka sina vidgade befogenheter eller svårigheter uppstå beträffande förhållandet till den statliga stipendiegivningen, kan det emellertid i framtiden tänkas komma att uppstå behov av en författningsmässig reglering».

Enligt vår mening skulle en betydligt klarare uppfattning skapas och en mera likformig och rättvis tillämpning av författningsbestämmelserna på detta område möjliggöras genom att vissa områden, där en utvidgning av den kommunala verksamheten är önskvärd, regleras genom särskild lagstiftning. En sådan lagstiftning behövde säkert inte heller bli så omfattande eller spänna över så vida områden. De nuvarande kompetensbestämmelserna ha ju i rättspraxis givits en ganska vidsträckt tolkning. Som exempel kan nämnas att kommun ansetts äga befogenhet att uppföra omnibusstation, att bevilja anslag till av enskild person driven busslinje, att bevilja anslag till telefonlinje inom kommunen, att bevilja bidrag till telefonkostnaden för varje abonnent inom socknen samt att lämna anslag åt en inom kommunen verksam fruktodlarförening.

I propositionen beröras huvudsakligen endast tre områden, där behov anses föreligga för kommunerna att få ökade befogenheter, nämligen i fråga om att i större utsträckning understödja det enskilda vägväsendet, att lämna bidrag till elektrifiering av enstaka gårdar och byar samt att anslå medel till stipendier och andra studieunderstöd.

På grund av vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 140 måtte avslå Kungl. Maj:ts förslag i vad det gäller ändring av bestämmelserna angående borgerlig primärkommuns kompetens,

att riksdagen i denna del måtte besluta i enlighet med det förslag, som framlagts av reservanterna i 1946 års kommunallagskommitté, samt

att vederbörande utskott måtte vidtaga de ändringar i den föreslagna författningstexten, som påkallats av ett sådant beslut.

Stockholm den 7 april 1948.

E. A. Lindblom.

John Björck.

Gust. Sundelin.

Emil Petersson.

Sven Em. Ohlson.

Wilh. Annér.

Hj. Weiland.